

دکتر جمشید ناظمی

نابستان 1387

Table of Contents

1	طراحی پرسش نامه و تحقیق میدانی
3	طراحی پرسش نامه
3	هدف :
3	گام اول - طرحریزی برای تحقیق
3	گام دوم - بررسی نمونه و تحلیل اولیه
4	گام سوم - آماده سازی برای ارسال و فعالیتهای تکمیلی پرسش نامه
4	گام چهارم - تعیین نمونه برای پاسخ
4	گام پنجم - آماده سازی جداول و نمودارهای آماری
5	گام ششم - تعیین و تشریح میانگین و واریانس
5	گام ششم - تشریح روابط
5	گام هفتم - تعیین خطای برآورد و ارائه تحلیل نهایی
5	مقادیر مجهول برای مسائل و تحلیل های دقیق
6	اندازه نمونه

جمشید ناظمی

_____ :

آشنایی دانشجویان با روش یکپارچه طراحی و تحلیل میدانی تحقیقات

هنگامی که موضوع نمونه‌گیری انسان‌ها باشند روش‌های جمع‌آوری داده معمولاً عبارتند از:

- مصاحبه
- به روش پست
- از طریق تلفن
- مشاهده مستقیم
- اینترنت

—

ابتدا فایده و زیان استفاده از پرسش‌نامه را بررسی نمایید. برای تحقیق خود اهداف را مشخص نمایید و اهداف خود را برای اظهار نظر دیگران به نقد بگذارید.

ادبیات موضوع را مطالعه نمایید و سپس امکان‌سنجی نمایید آیا از طریق پرسش‌نامه امکان عملی برای تحقق اهداف وجود دارد؟ امکان‌سنجی نمایید آیا به تعداد کافی پاسخ‌دهنده برای بررسی پرسش‌نامه خود می‌توانید داشته باشید؟

—

طرح خود را برای بررسی در اختیار دیگران و جهت نقد قرار دهید. برای اینکار با گروهی از افراد به صورت همزمان فکر خود را در میان بگذارید و از تعامل با یکدیگر ارقام اطلاعاتی خود را محک بزنید.

با فرض آنکه قرار است پرسش‌نامه را در اختیار پاسخ‌دهندگان قرار دهید. ابتدا پرسش‌نامه برای حداقل ده نفر برای پاسخ اولیه ارسال و نتایج را تحلیل اولیه نمایید. بررسی اولیه کفایت سؤالات و قابلیت پرسش‌نامه برای تحلیل اهداف و روشن بودن سؤالات در این مرحله بررسی می‌شود

—

عنوان براي پرسش نامه خود تعيين نموده و شرح مختصري از اهداف را در ابتدای سئوالات بنويسيد. سئوالات را گروه بندي نموده و براي هر زیرگروه عنوان خاصي را تعيين نماييد. در هر زیرگروه شکل پاسخ دهی باید یکسان طراحی گردد. در انتهای پرسش نامه مشخص نماييد که پاسخ دهنده پس از پاسخ چه کاری باید انجام دهد. اگر از طریق الکترونيکی پرسش نامه را می فرستيد توجه نماييد که سرورها نامه شما را غير عادي (Junk) تلقي نکنند.

—

جامعه قابل دسترس را شناسايي نماييد. از نمونه هايی که براي کار شما راحت است اجتناب نماييد. نمونه باید تعيين کننده جامعه باشد و لذا گروه مشخص و انتخابی از جامعه نتایج را جهت دار خواهد نمود. روش نمونه گيري تصادف ساده جواب خوبی براي اغلب فعاليت ها است. نمونه گيري لایه ای می تواند بر کاهش حجم نمونه برداری موثر باشد

شکل های مختلف نمونه برداری قابل قبول عبارتند از

Simple random sampling

Systematic sampling : براي کاهش نمونه گيري و انجام مرحله ای

Stratification : براي کاهش حجم نمونه گيري

random cluster sampling : هنگامیکه هر پاسخ دهنده به گروه خاصی متعلق است

multistage sampling : براي انتخاب پاسخ دهنده از یک جامعه بزرگ

از کسانی که پاسخ نمی دهند نمونه گيري مجدد نماييد تا ماهیت و دلیل عدم پاسخ بر اریب بودن نتایج تاثیر نگذارد. میزان اریب یک بررسی به تفاوت میانگین پاسخ دهندگان و جامعه بدون پاسخ با توجه به جامعه آماری آنها است.

—

جداول مربوط به توزیع آماری را تهیه نماييد. استفاده از نمودار میله ای و براي مقایسات چند عاملی استفاده از نمودار رادار توصیه میشود.

براي یافتن توزیع استفاده از نمودار هیستوگرام می تواند مفید باشد

جمشید ناظمی

برای داده های وصفی از میانه استفاده نمایید. استفاده از میانگین برای فاصله های مساوی داده ای صورت گیرد. دامنه نتایج باید مبتنی بر توزیع انحراف (واریانس) تعیین شود و بر حسب موضوع می تواند متفاوت باشد. اگر میانه به عنوان متوسط انتخاب شده است از یک چهارم به عنوان معیار تغییرات استفاده نمایید اگر میانه به عنوان متوسط در نظر گرفته شده است از انحراف معیار برای تعیین تغییرات استفاده نمایید

برای تعیین ارتباط بین متغیرهای معمول از جداول احتمال برای تعیین رابطه استفاده نمایید و هنگامیکه تعداد پاسخ دهندگان برای موضوعات مرتبط مساوی نباشد ، داده ها را بدون واحد نموده و از درصد استفاده نمایید. استفاده از ضریب همبستگی می تواند برای تعیین ارتباط دو متغیر با محدوده مقادیر یکسان بکار رود. استفاده از ضریب پیترسون برای تعیین میزان رابطه استفاده میشود.

این کار معمولاً در بررسیها به دشواری انجام میشود و تعیین اریب بودن نتایج در برخی اوقات غیر ممکن است. استفاده از انحراف معیار برای تعیین انحراف می تواند بکار برده شود. تعیین حدود اطمینان و بازه مربوط به آن برای مقایسات زوجی می تواند مفید باشد گزارش تحلیلی نهایی مبتنی بر موضوع است ولی دلایل مرحله ای روش تحقیق مربوطه باید تشریح شود

دلیل بسیاری از عدم پاسخ به برخی از سؤالات به نحوه سؤال باز می گردد. لذا نکات زیر باید توجه شود

- سؤالات با مجموعه پاسخ نامناسب : اگر از پاسخ دهنده نظر وی را می پرسید لازم است حتماً گزینه " نمی دانم " را نیز در نظر بگیرید
- سؤالات نامفهوم برای پاسخ : مطمئن شوید سؤال روشن است

سئوالات که از دید پاسخ دهنده محرمانه تلقی میشود: پاسخ دهنده را مطمئن نمایید که پاسخ محرمانه تلقی خواهد شد

تعیین نمونه به نسبتی از جامعه مورد بررسی ارتباط مستقیم ندارد. آنچه مهم است تعیین وضعیت پاسخ ها است. مثلا اگر برای یک موضوع اگر پاسخ بلی - خیر یا صفر- یک باشد انحراف معیار این موضوع برابر است با

که در آن n اندازه نمونه است.

برای تعیین اندازه نمونه ابتدا میزان خطا در برآورد تعیین میگردد بنابراین در آماره فوق $SE = \sigma/n$ ، خطا در مقدار $p=0.5$ حداکثر است. لذا اگر 50% موافق و 50% مخالف باشند در آنصورت اندازه نمونه n برابر خواهد بود با:

$$N=0.25/SE$$

لذا برای خطای 0.01 تعداد نمونه 2500 و برای 2% تعداد نمونه 625 و به همین ترتیب خواهد بود.